

ЦИВИЛНА ОДБРАНА У СИСТЕМУ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ

Симонов Виталиј Ваљерјевич*
кандидат војних наука, доцент, «Академије цивилне заштите МЧС
Русије», начелник Института развоја МЧС Русије

Проф. др Мирослав Младеновић**
Универзитет у Београду, Факултет безбедности

---

* simonov.vitalii@mail.ru

** m.mladenovic@fb.bg.ac.rs

ЦИВИЛНА ОДБРАНА У СИСТЕМУ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ РУСКЕ ФЕДЕРАЦИЈЕ

Сажетак: Чланак се бави сагледавањем места и улоге цивилне одбране у систему националне безбедности Руске Федерације (РФ). Следствено томе, проблем истраживања је систем националне безбедности, док је предмет истраживања систем цивилне одбране. У раду су размотрене основе система националне безбедности државе, стратешки национални приоритети и њихови елементи, као и претње и опасности које утичу на стање тог система. Истакнуто је који фактори утичу на систем безбедности, које мере повећавају степен заштите становништва, материјалних и културних вредности и шта је то што утиче на развој цивилне одбране. Новину у раду представља објашњење система заштите становништва и територије у ванредним ситуацијама мирнодопског и ратног времена. Примењујући „метод приоритета“, понуђени су предлози везани за редослед реализације задатака државне политике у области цивилне одбране до 2030. године. Такође, предложени су критеријуми за оцену ефикасности реализације државне политике у области цивилне одбране и система националне безбедности у целини. Научно-практична вредност рада везана је за чињеницу да је цивилна одбрана важан елемент одбрамбене способности државе а њен циљ јесте задовољавање потреба државе и друштва у сфери безбедности.

Кључне речи: национална безбедност, претње и опасности, цивилна одбрана, ванредна ситуација, државна политика.

Глобални проблеми и противречности савременог света

У 21. веку, све већи утицај на развој друштва остварују глобални проблеми изазвани противречностима односа човека према природи као и унутар самог друштва. Линија која разграничава те противречности понекад је тешко уочљива (слика 1). Такође, развој цивилизације и свест човека о природи и узроцима противречности у

свету, нису довели до превазилажења рата као средства за решавање међудржавних, религиозних, етничких, класних и других сукоба. „Са развојем човека као разумног и свесног бића, и усавршавањем његове заједнице, чињени су стални напори да се рат, као начин решавања сукоба и остваривања групних интереса, превазиђе. Међутим, упоредо са бројним настојањима да се односи међу људима и државама уреде на правним основама и без употребе силе, текао је и процес усавршавања средстава за уништавање, развоја војне организације, стратегије и тактике. Узалудни су били сви апели на разум, човечност, морална начела и религијске догме. За ротеклих 56 векова, вођено је преко 14.500 различитих ратова у којима је погинуло око 3,5 милијарди људи” (Младеновић, 2016).

Постојање и јачање тих противречности, представља озбиљну претњу обезбеђењу нормалног живота људи. У вези са тим, у животу савременог човека све више простора заузимају бриге везане за превладавање кризних ситуација којима је данас својствен висок степен ризика.

Слика 1. Глобални проблеми. Противречност односа природе и човека унутар друштва

Свака држава, у мањој или већој мери, брине о својој националној безбедности, под којом се подразумева стање заштитености личности, друштва и државе од спољних и унутрашњих угрожавања, обезбеђење остваривања уставних права и слобода грађана, достојан квалитет и ниво живота, очување суверености, независности, територијалне целовитости земље као и постојан социјално-економски развој (Указ председника РФ № 683, 2015).

Као што је напред већ истакнуто, у овом раду, ћемо покушати да одредимо место и улогу цивилне одбране у систему националне безбедности државе.

У ширем смислу, најједноставније речено, безбедност – то је стање при коме некоме или нечему не прети нека опасност. Ипак, ако упоредимо ово схватање с постулатима теорије безбедности, видећемо да је тако нешто немогуће: ова или она опасност постоји непрестано. Полазећи од овог става, боље је рећи да је безбедност – стање заштићености од постојећих опасности.

То значи да између објекта заштите и опасности или претње, постоји нека заштитна баријера која се састоји од одређених мера организационог, техничког и другог карактера које примењује објекат заштите. Безбедност је комплексна појава. Она може имати војну, државну, друштвену, економску, духовну, политичку, социјалну и друге димензије. Може се рећи да је безбедност предметна, односно да је не можемо посматрати без објекта (предмета) угрожавања (Енциклопедијски речник, 2015).

У актуелном тренутку, у свету се развија сложена геополитичка и војно-политичка ситуација, која се манифестује и кроз спољне и унутрашње претње безбедности (слика 2) (Костров, 2015).

Те претње су увек везане за циљну делатност одређених субјеката који се залажу за реализацију сопствених интереса. Њих такође морамо разматрати у контексту различитих претњи које могу да нанесу одређену штету, несрећу или сметњу нормалној људској делатности.

За разлику од претњи које су увек изазване социјалним факторима и силама, опасности се, поред социјалног деловања, појављују и као резултат природних појава, елементарних непогода и катастрофа техногеног карактера.

Слика 2. Спољне и унутрашње претње националној безбедности државе

Анализа показаних претњи указује на неопходност: разраде нових приступа, односно оптималних модела за решавање проблема националне безбедности; усредсређивања напора на јачање унутрашњег јединства друштва, обезбеђење социјалне стабилности, међунационалне и религијске трпељивости, уклањање структуралних дисбаланса у економији и њене модернизације; вођење отворене, рационалне и прагматске спољне политике која искључује конфронтацију (у оквиру тога и трку у наоружању); утицаја на развој међдржавних односа на принципима међународног права и обезбеђења поуздане безбедности државе; развоја узајамно корисне и равноправне трговинско-економске сарадње; употребе политичких, правних и дипломатских инструмената у области међународне безбедности; употребе војне силе ради заштите националних интереса, само ако су сви облици ненасилних мера били неефикасни.

При изради различитих планова и програма дејства ради заштите националне безбедности, морају се у потпуности размотрити потенцијалне претње и опасности.

У последњих неколико година, на карактер међународне и унутрашње ситуације веома снажно утиче сукоб у глобалном информационом простору, због жеље неких земаља да користе информационе и комуникационе технологије ради остваривања сопствених геополитичких циљева, укључујући и манипулацију јавним мњењем и фалсификовање историје (види слику 3) (Панарин, 2017).

Глобализација у области медија испољава се кроз уједначавање мишљења и укуса путем избора и унифицирања информација.

Концентарцијом и централизацијом медија, политички центри моћи непосредно утичу на пласирање жељених информација и тако дизајнирају свакодневицу према одређеном моделу... Сателитска и кабловска телевизија, а затим Интернет, означили су крај државног монопола у сфери расподеле културне продукције на сопственој територији. Данас се укус, мода, понашање па и истина усмеравају из једног центра, независно од локалних традиција и потреба а често и насупрот њима. (Килибарда и сар., 2014).

Новину, у том смислу, представља и употреба нових средстава – тзв. когнитивно оружје. Примери његове примене и последица уочљиви су широм света. Ова чињеница захтева увођење у систем обезбеђивања националне безбедности снаге и средства за борбу против информативно-пропагандне делатности.

Сходно томе, посебан значај у систему планирања, добијају мере тајности управљања, комплексног маскирања, дезинформације комбиноване с оперативним акцијама, и сл.

Слика 3. Супротстављеност у глобалном (светском) информационом пространству

Према истраживању Сверуског центра за испитивање јавног мњења, упркос чињеници да становници Руске Федерације у великој мери сматрају да су односи међу државама стабилни (45%), више од трећине испитаника стоји на становишту да се у свету ипак дешавају алармантни процеси, и да је ситуацију напета и непријатељска. Оптимиста, који мисле да је у свету све добронамерно и позитивно, је само 13%.

Већина Руса не очекује трећи светски рат – 65% и не види никакве знаке његовог присуства. Међу онима који сматрају да је нови рат на помолу, као индикаторе тога наводе сукобе на Блиском истоку (9%), проблематичну ситуацију у свету у целини (5%), агресивну политику САД (4%) и један број локалних ратова (3%) (ВЦИОМ, 2013).

На основу горе наведеног може се закључити да процес формирања новог светског поретка прати раст глобалне и регионалне нестабилности. Интензивирају се противречности условљене неравномерностима глобалног развоја, повећавањем јаза између развијених и неразвијених земаља, борбом за ресурсе и тржиште, контролом над транспортним коридорима.

Конкуренција међу државама постаје све универзалнија и обухвата вредности и моделе друштвеног развоја, људске, научне и техно-

лошке потенцијале. Од посебног значаја у овом процесу има лидерство у освајању ресурса океана и Арктике. У борби за утицај у међународној ацени, ангажован је читав спектар политичких, економских и финансијских института. Све више се користе потенцијали специјалних служби.

Систем националне безбедности РФ

Подсетимо се да обезбеђење националне безбедности државе подразумева реализацију политичких, војних, организационих, друштвено-економских, информативних и других мера које предузимају органи власти и локалних самоуправа у сарадњи са институцијама цивилног друштва с циљем очувања националног државног интереса и супротстављања безбедносним ризицима и претњама (Указ председника РФ № 683, 2015).

У суштини, систем националне безбедности је скуп органа државне власти и органа локалне самоуправе који реализују државну политику у сфери обезбеђења националне безбедности, користећи снаге и средства из своје надлежности (Указ председника РФ № 683, 2015). Анализа овог система омогућава нам да закључимо да се обезбеђење националних интереса, практично у свим државама, реализује спровођењем следећих стратешких националних приоритета: – одбрана земље; – државна и друштвена безбедност; – побољшање квалитета живота грађана; – економски раст; – наука, технологија и образовање; – здравље; – култура; – екологија живих система и управљања животном средином; – стратешка стабилност и равноправно стратешко партнерство. Надлежност за реализацију ових приоритета припада свим гранана државне власти: законодавној, извршној и судској (слика 4).

Заштита становништва и територије од последица ванредних ситуација у време мира и рата, одвија се углавном кроз два стратешка национална приоритета: одбране и осигурања државне и друштвене безбедности, које су у тесној сарадњи са другим националним приоритетима.

Слика 4. Систем обезбеђења националне безбедности државе

На бази горе истакнутих националних приоритета, функционишу два сложена система: систем за превенцију и ликвидацију последица ванредне ситуације, и цивилна одбрана. У неким земљама, формира се један – обједињен систем: цивилна заштита, који реализује обе наведене функције.

Цивилна одбрана као део система националне безбедности

Размотримо детаљније случај када се образују два система. У суштини, систем цивилне одбране је заправо резерва јединственог система превенције и ликвидације последица ванредних ситуација. Руски министар за ванредне ситуације Владимир Пучков напомиње да је „неизоставни задатак државних органа, обезбеђење цивилној одбрани, статуса федеративног резервног система. Логично је питање – „Зашто?“. Због тога што јединствен државни систем превенције и ликвидације последица ванредних ситуација непрекидно ради у мирнодопским условима начина у три различита режима: уобичајена свакодневна активност, повећана спремност и ванредна ситуација (Федерални закон № 68ФЗ, 1994 и Указ Владе РФ № 794).

Током преласка из мирнодопског у ратно стање, овај систем се обједињује са системом цивилне одбране. Цивилна одбрана такође функционише и у миру, али је превасходно ангажована у припремама

за ратне услове, као и у случају великих, катастрофалних ванредних ситуација када користи своје снаге и средства за помоћ јединственом систему упозорења и ликвидације последица ванредних ситуација (Федерални закон, № 28-ФЗ).

На тај начин, циљ јединственог система превенције и ликвидације последица ванредних ситуација јесте заштита становништва и територије од последица ванредних ситуација природног, техногеног и биолошко-социјалног карактера у мирнодопским условима. Сврха цивилне одбране је заштита државе и становништва од опасности које долазе као последица оружаних сукоба али и у крупним ванредним ситуацијама природног и техногеног карактера. У овом раду, основна пажња биће посвећена систему цивилне одбране.

Организација и управљање цивилном одбраном је скуп координираних и уједначених мера које предузимају органи државне управе и локалне самоуправе у области заштите становништва, материјалних и културних вредности од опасности које се могу појавити као резултат ратних сукоба или великих ванредних ситуација природног и вештачког карактера (Федерални закон, № 28-ФЗ и Указ Владе РФ № 804, 2003).

На стање система цивилне одбране имају значајан утицај следећи фактори, идентификовани у процени геополитичке и војно-политичке ситуације у свету:

- нарастање могућности појаве крупних ванредних ситуација природног и техногеног карактера, укључујући и оне које су повезане са глобалним климатским променама, погоршањем техничког стања производних постројења и транспортне инфраструктуре, као и критично важних и потенцијално опасних објеката;
- средњорочни и дугорочни пораст могућих штета од великих ванредних ситуација и обима активности на заштити становништва, материјалних и културних вредности од опасности које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација;
- опасност од појаве објеката за масовно уништење и њихове ескалације;
- постојање вероватноће појаве епидемија, укључујући и оне које се изазвају новим, раније непознатим изазивачима заразних људских и животињских болести;
- растућа претња од екстремизма.

У циљу побољшања нивоа заштите становништва, материјалних и културних вредности од опасности које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација, неопходно је проводити следеће мере:

- усклађивање нормативно-правне и нормативно-техничке базе цивилне заштите са савременим захтевима и потребама;
- обука грађана из области цивилне одбране у оквиру јединственог система припреме становништва за случај заштите у ванредним ситуацијама природног и техногеног карактера;
- побољшање система руковођења цивилном одбраном, система за упозоравање јавности и информисање о опасностима које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација;
- планирање мера за евакуацију становништва, материјалних и културних вредности, као и активности у области инжењеријске, АБХ и здравствене заштите становништва;
- развој и имплементација нових средстава и технологије за заштиту становништва, материјалних и културних вредности од опасности које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација;
- развијање снага цивилне одбране у складу и са задацима у области цивилне заштите, опремање и очување нивоа спремности за употребу према предвиђеној намени;
- стварање ефикасне групације снага цивилне одбране за реализацију спасавања и других хитних операција;
- побољшање оперативности реаговања органа власти и снага цивилне одбране на опасности које настају у току ратних сукоба и великих ванредних ситуација природног и техногеног карактера;
- усавршавање система обезбеђења реализације мера цивилне одбране.

Све наведено доводи до закључка да су основни правци развоја система цивилне одбране у овом тренутку следећи:

- а) повећање оперативности реаговања снага цивилне одбране у ситуацијама које настају у току ратних сукоба или великих ванредних ситуација природног и техногеног карактера;
- б) диференциран приступ заштити становништва, материјалних и културних вредности, на одређеним подручјима, од опасности које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација, чиме се обезбеђује оптимизација финансијских и материјалних ресурса, али и неопходан ниво заштите становништва, материјалних и културних вредности;

- ц) повећање улоге цивилне одбране у систему националне безбедности;
- д) развој нових приступа организацији и управљању цивилне одбране кроз увођење напредних технологија у заштити становништва, материјалних и културних вредности од опасности које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација.

У Руској Федерацији се поклања изузетна пажња развоју система цивилне одбране. На крају 2016. године председничким указом одобрена је државна политика Руске Федерације у области цивилне одбране до 2030. Године (Указ председника РФ № 696), а као орган извршне власти, овлашћен да решава задатаке цивилне одбране, одређен је МЧС Русије. Овај документ је документ стратешког планирања. Прошла година (2017.) била је проглашена годином цивилне одбране (Наредба МЧС № 609,2016), а 2018. годином културе безбедности (Наредба МЧС № 287, 2017).

Основни циљ ових активности јесте повећавање културе безбедности у различитим сферама делатности као и давање новог импулса у процесу развоја система заштите грађана и територије од последица ванредних ситуација мирнодопског и војног времена.

Анализа државне политике Руске Федерације у области цивилне одбране показала да је њен циљ обезбеђење неопходног нивоа заштите становништва, материјалних и културних вредности од опасности које проистичу из оружаних сукоба као и ванредних ситуација природног и техногеног карактера.

Да би се постигао овај циљ, цивилној одбрани као систему, додељено је десет основних задатака (Указ председника РФ № 696, 2016):

- 1) побољшање нормативно-правне и нормативно-техничке базе у области цивилне одбране у делу који се односи на заштиту становништва, материјалних и културних вредности од опасности које произилазе из оружаних сукоба и ванредних ситуација;
- 2) реконструкција система за упозоравање и обавештавање јавности о опасностима које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација, као и успостављање локалних система за упозоравање;
- 3) побољшање квалитета обуке службеника државних органа, локалне самоуправе и других организација за обављање послова цивилне одбране;
- 4) координација активности свих органа у систему цивилне одбране;

- 5) обезбеђење ефикасног функционисања снага и средстава цивилне одбране, одржавање потребног нивоа спремности ради њихове наменске употребе, њихово опремање савременим наоружањем и специјалном опремом;
- 6) стварање услова за даљи развој система цивилне одбране, у складу са економским, географским и другим карактеристикама земље;
- 7) Оптимизација мера заштите становништва, материјалних и културних вредности од опасности које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација, као и побољшање ефикасности њиховог спровођења;
- 8) увођење савремених технологија у циљу заштите становништва, материјалних и културних вредности од опасности које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација, користећи техничка средства, произведена од стране домаћих произвођача;
- 9) правовремено праћење трендова у природи модерних оружаних сукоба и екстремистичких деловања;
- 10) развој нових приступа организацији и управљању цивилне одбране, којима се обезбеђује потребан ниво заштите становништва, материјалних и културних вредности од опасности које су специфичне за поједине области земаља са минималним финансијским и материјалним трошковима.

Да би се побољшао квалитет остваривања задатака, они су груписани у шест приоритетних праваца и поређани по значају реализације, с прорачуном да се сви заврше до 2030. године. У ту сврху, примењен је метод „Матрице приоритета” или, како се још назива – „Метод матричне анализе података.” Овај метод улази у групу од седам основних метода за контролу квалитета (Пресњаков, 2018).

Сходно овоме, предложен је следећи редослед реализације основних приоритетних праваца:

- 1) унапређење законске регулативе, техничког и методолошког оквира у области цивилне одбране;
- 2) побољшање квалитета обуке у области цивилне одбране;
- 3) развој цивилних одбрамбених снага путем побољшања њихове организације и припреме за наменску употребу, као и подизањем нивоа њиховог опремања модерном специјалном опремом;
- 4) унапређење метода и начина заштите становништва, материјалних и културних вредности од опасности које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација;

- 5) модернизација система управљања цивилном одбраном, система за упозоравање и информисање јавности о опасностима које проистичу из војних сукоба и ванредних ситуација;
- 6) развој међународне сарадње у области цивилне одбране;
- 7) сумирање резултата и планирање активности за нови период развоја цивилне одбране.

Овакав редослед је услован и спровођење мера (Указ председника РФ № 696, 2016) на реализацији сваке од наведених области може се обављати паралелно и систематски.

Мере првог приоритетног правца:

- доношење руководећих докумената уз уважавање савремених решења и њихово благовремено ажурирање;
- усклађивање руководећих докумената са социјално-економским и географским карактеристикама земаља;
- побољшање основа функционисања система заштите становништва и територије у ванредним ситуацијама;
- увођење принципа приоритета превентивних мера у надзорним активностима у области заштите становништва и територије у ванредним ситуацијама;
- формирање јединственог система захтева (правила) према носиоцима мера заштите становништва и територије у ванредним ситуацијама.

Мере другог приоритетног правца:

- развој и увођење нових облика, програма и метода обуке у области заштите становништва и територије у ванредним ситуацијама;
- употреба медија у циљу припреме становништва;
- припрема становништва на универзитетима, школама, центрима за обуку МЧС Руске Федерације;
- побољшање материјалне базе за обуку из области цивилне одбране на универзитетима, школама, образовним центрима за цивилну одбрану и ванредне ситуације Руске Федерације.

Мере трећег приоритетног правца:

- развој снага и средстава цивилне одбране;
- формирање, за време мира, високо мобилне групације снага цивилне одбране;
- увећавање групације снага цивилне одбране;

- примена савремене технологије за спасавање и аутоматизованих информатичких система за управљање у раду органа управљања цивилном одбраном;
- побољшање процеса обуке професионалаца у области заштите становништва и територије у ванредним ситуацијама;
- повећање ефикасности при извођењу командно-штабних вежби, тактичке обуке и штабних тренинга у области цивилне одбране.

Мере четвртог приоритетног правца:

- унапређење правила и норми инжењеријско-техничких активности у области цивилне одбране;
- оптимизација фонда заштитних објеката цивилне одбране;
- развој и увођење нових вишеваријантних приступа организацији евакуације, распоређивања и расељавања становништва;
- формирање стабилних резерви финансијских, материјалних и техничких ресурса;
- развој нове генерације средстава личне заштитне за становништво;
- развој средстава за извиђање и контролу;
- усавршавање мера усмерених на примарну заштиту становништва и територије у ванредним ситуацијама;
- провођење научних истраживања у области заштите становништва и територије у ванредним ситуацијама.

Мере петог приоритетног правца:

- обезбеђење ефикасног садејства у систему управљања;
- припрема стручњака за управљање ризицима;
- интеграција привредних система за управљање и информатичких ресурса, ради решавања задатака у области заштите становништва и територије у ванредним ситуацијама;
- развој центара за управљање у кризним ситуацијама на свим нивоима и подела задатака за обезбеђење координације активности органа управљања и контролу снага цивилне одбране; - формирање командних места, укључујући и мобилна;
- унапређење информатичке подршке за доношење одлука;
- развој система за обавештавање и упозоравање становништва.

Мере шестог приоритетног правца:

- проширење међународне сарадње по питањима заштите становништва и територије у ванредним ситуацијама;

- изучавање напредних технологија страних земаља и Међународне организације за цивилну одбрану;
- учешће органа управљања и снага цивилне одбране у активностима које организује Међународна организација цивилне одбране;
- учешће органа управљања и снага цивилне одбране у међународним акцијама на заштити и спасавању становништва у областима катастрофа и у пружању хуманитарне помоћи;
- реализација, на територији Руске Федерације, Сендајског оквирног програма смањења ризика од несрећа за период 2015–2030. година.

Мере седмог приоритетног правца:

- извођење закључака из реализованих активности;
- планирање мера за нови период развоја.

Реализација пројектованих активности ће омогућити (Указ председника РФ № 696,2016):

- а) формирање нормативно-правне, нормативно-техничке и методичке базе у области цивилне одбране која одговара савременим захтевима;
- б) изградњу јединственог система правила и захтева према мерама које се проводе у систему цивилне одбране;
- в) оптимизацију система мера заштите становништва, материјалних и културних вредности за време ратних сукоба и ванредних ситуација, узимајући у обзир и савремене облике угрожавања;
- г) формирање нових приступа организацији и вођењу цивилне одбране, на бази савремене технологије заштите становништва, материјалних и културних вредности од опасности које могу да настану за време ратних сукоба и ванредних ситуација;
- д) обезбеђење диференцираног приступа заштити становништва, материјалних и културних вредности од опасности које могу да настану за време ратних сукоба и ванредних ситуација, уз осигурање неопходног нивоа заштићености.

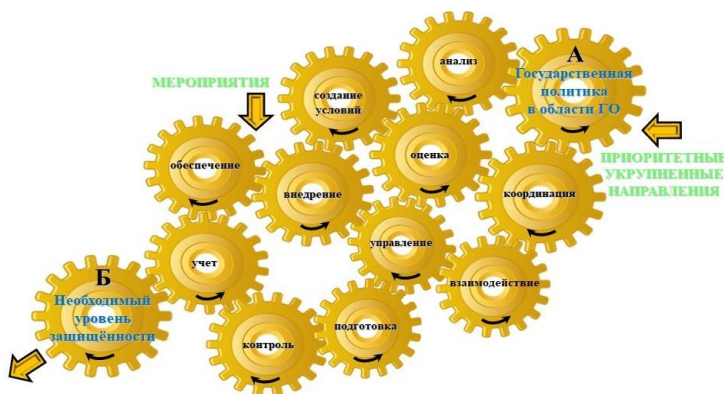
На основу наведеног, да се закључити да се процес реализације државне политике Руске Федерације у области цивилне одбране може представити као механизам, чији се неопходни коефицијент ефикасног дејства обезбеђује реализацијом основних приоритетних праваца од стране његових саставних елемената, чиме се постиже потребан

ниво заштите становништва, материјалних и културних вредности од опасности које могу да настану за време ратних сукоба и ванредних ситуација (цртеж 5).

Анализа овог механизма показује да он има цикличну и континуирану природу и да та чињеница омогућава стално унапређење процеса реализације мера приоритетних области чиме се достиже жељени ниво заштите.

Цртеж 5. Механизам реализације државне политике у области цивилне одбране

Приказан редослед реализације приоритетних праваца треба распоредити на временској скали до рока њиховог извршења (цртеж б). Тиме ће се обезбедити благовремено планирање и правилан распоред финансијских средстава за сваку активност по годинама, као и квалитетна реализација свих задатака у тачно одређено време.

Слика 6. Предложени распоред приоритетних праваца на временској скали, на примеру реализације државне политике Руске Федерације у области цивилне одбране до 2030. године

Да би се проценила ефикасност спровођења државне политике у области цивилне одбране као и укупно стање националне безбедности државе, могу се користити следећи индикатори и критеријуми (Укази председника РФ: № 683,2015 и № 696,2016): – задовољство грађана степеном заштите својих права и слобода, личних и имовинских интереса; – опремљеност неопходним средствима и удео модерног наоружања, војне и специјалне опреме у оружаним снагама и другим безбедносним формацијама; – квалитет обучености становништва у области одбране, државне и друштвене безбедности; – очекивано повећање границе смртности; – бруто национални доходак по глави становника; – децилни коефицијент (однос прихода 10% најбогатијег становништва према 10% најсиромашнијих); – стопа инфлације; – ниво незапослености; – ниво трошкова из националног бруто производа намењен развоју науке, технологије, образовања и културе; – проценат националне територије који не задовољава еколошке стандарде. Резултати, на основу наведених критеријума, утврђују се мониторингом, укључујући и независне експерте.

Закључак

Сумирајући све наведено, можемо са сигурношћу рећи да је улога цивилне одбране у систему осигурања националне безбедности државе веома велика и да је она важна компонента одбране земље. У оквиру своје организације, она ступа у интеракцију са свим конститутивним елементима стратешких националних приоритета у оквиру система националне безбедности. Основна улога система цивилне одбране јесте квалитетно задовољење потреба државе и становништва од опасности које проистичу из оружаних сукоба или ванредних ситуација природног и техногеног карактера.

У миру, снаге цивилне одбране, у сарадњи са субјектима јединственог система превенције и ликвидације последица ванредних ситуација штите становништво и територију у условима великих ванредних ситуација.

Литература

- ВЦИОМ (2013), *Россияне не фиксируют признаков приближения новой мировой войны*. Преузето 10. октобра, 2017., са <http://www.amic.ru/news/225462>;
- Энциклопедический словарь (издание третье, переработанное и дополненное) (2015), *Гражданская защита*. Москва: ФГБУ ВНИИ ГОЧС (ФЦ);
- Килибарда, З., Младеновић, М., Ајзенхамер, В., (2014), *Геополитичке перспективе савременог света*. Београд: Факултет безбедности;
- Костров, А.В., (2015), *Геополитика: учебно-методическое пособие*. Иркутск: ИГУ.
- Младеновић, М., (2016), *Оружани сукоби: намера или судбина*. Годишњак ФБ, Београд, 2016, стр. 52).
- Панарин, И.Н.,(2017), *Гибридная война против России 1816 – 2016 г.г.* Москва: НТИ «Горячая линия – Телеком»;
- Постановление Правительства РФ № 794, (2003), *О единой государственной системе предупреждения и ликвидации чрезвычайных ситуаций*. Преузето 12.нояembra, 2017., са <http://base.garant.ru>;
- Постановление Правительства РФ № 804, (2007), *Об утверждении Положения о гражданской обороне в Российской Федерации*. Преузето 12.нояembra, 2017., са <http://base.garant.ru>;
- Пресняков, В.Ф., (2018), *Основы управления проектами*. Преузето 15.јануара, 2018., са <http://www.INTUIT.ru>;
- Приказ МЧС России № 609, (2016), *О проведении в системе МЧС России Года гражданской обороны*. Преузето 14.нояembra, 2017., са <http://base.garant.ru>;
- Приказ МЧС России № 287, (2017), *О проведении в системе МЧС России Года культуры безопасности*. Преузето 12.децембра, 2017., са <http://base.garant.ru>;
- Указ Президента РФ № 683, (2015), *О Стратегии национальной безопасности РФ*. Преузето 10.октобра, 2017., са <http://base.garant.ru>;
- Указ Президента РФ № 696, (2016), *Об утверждении Основ государственной политики РФ в области гражданской обороны на период до 2030 года*. Преузето 14.децембра, 2017., са <http://base.garant.ru>;
- Федеральный закон № 28-ФЗ, (1998), *О гражданской обороне*. Преузето 12.нояembra, 2017., са <http://base.garant.ru>;
- Федеральный закон № 68-ФЗ (1994), *О защите населения и территорий от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера*. Преузето 12.нояembra, 2017., са <http://base.garant.ru>.

CIVIL DEFENSE IN THE SYSTEM OF ENSURING NATIONAL SECURITY

Simonov Vitaly V.

*Civil defense Academy of Russia, Institute development of EMERCOM
of Russia*

Miroslav Mladenovic

University of Belgrade, Faculty of Security studies

Summary

The purpose of the article is to define the role and place of civil defense in the system of ensuring national security of the Russian Federation. The object of the study is the system of national security, the subject of research is the system of civil defense. The article considers the fundamentals of the national security system of the state, strategic national priorities and their components, threats and dangers affecting its state. It is revealed through which the national security system protects the population and territories of the state from emergency situations of civil and military time. The status and role of the civil defense system in the system of ensuring national security are substantiated. It determines what factors influence it, what measures increase the level of protection of the population, material and cultural values from the dangers arising in military conflicts and emergency situations of natural and man-made nature, what tendencies affect the development of the civil defense system. The novelty of the article is an explanation of the division in the Russian Federation of the protection of the population and the territory from emergency situations to peaceful and wartime systems. With the help of the quality management method – „Priority methods”, proposals on the sequence of the implementation of the tasks of the state policy in the field of civil defense until 2030 are substantiated in order to achieve the required level of protection of the population and the territory from the above-mentioned dangers and threats. Criteria are proposed for assessing the effectiveness of implementing state policy in the field of civil defense and the state of national security of the state as a whole. The scientific and practical significance of the article is that civil defense is an important component of the country's defense capability, and its role is the qualitative satisfaction of the state's needs and the population's needs for protection.

Key words: *national security, threats and dangers, civil defense, emergency situation, state policy.*